

Нова влада, стари изазови

Видећемо да ли ће ово бити влада која слуша, а не прислушкује своје грађане, која решава а не производи афере, која полаже а не испоставља рачуне

Зграда министарства ноћу
(Фото Т. Јањић)

Судбина и углед нове владе Србије зависиће од понашања министара који, осим што су представници својих партија, представљају део владе и не треба да штрче и да се везују за афере. Озбиљни политичари не смеју дозволити да се на државним питањима купује време и гради рејтинг. Не можемо очекивати да ће Косово и Метохија, европске интеграције или одбрана, бити унутарпартијско питање и да о томе одлучује само странка која води ресор. У одређеном броју питања нужно је међупартијско усклађивање и усаглашавање државне политике. Поједина питања су државна, не партијска и потребна је хармонија владе, а не звуци раштимовањег оркестра. Могуће је применити неки од начина међусобног надзирања и контроле у циљу кохерентности и програмског јединства владе. Неопходан је баланс између страначке ексклузивности над министарствима, принципа преузимања

одговорности од стране партије и немешања, са једне, и међусобног надзирање и контроле, са друге стране.

Трајање, стабилност и ефикасност владе. Србији је потребна стабилна и ефикасна (функционална) влада, која је у стању не само да траје, већ и да спроводи програм у складу са обећањима и очекивањима грађана. Влада, осим што представља, треба и да влада.

То зависи од више фактора. Ако је мање партнера у коалицији лакше ће се доносити одлуке. Ова влада нема много актера – два кључна (ДС – ДСС), или три (са Г 17 плус), четири (са НС), пет (са СДП). Затим, од тога до које мере су странке које сачињавају коалицију компатибилне, „солидарне или конфликтне“, као и коме се приписује и утврђује одговорност у таквој влади (подела ресора). Неретко се дешава да партије које су се међусобно, више или мање, оштро конфронтирале током кампање улазе у исту владу. Није лако ускладити и испеглати све неспоразуме и некохерентности различитих програма. Уобичајено је постизање „споразума о приоритетима“, којим почиње закопавање ратних секира и нека врста „помирења“. Трајање владе зависи и од садржаја коалиционог споразума. Спорна питања ће се (раз)решавати изван владе у групи која координира коалицију (посебно тело, лидери странака). Ривалитет је латентни извор конфликта и значајно ће утицати на стабилност и ефикасност владе. Потенцијални неспоразуми могу потицати и из унутарпартијских разлога. Коалиционе владе пре опстају на избегавању конфликта него на њиховом резрешавању (Блондел). Зато је важно да се ублаже конкурентско-компетицијски процеси и да влада функционише релативно кохерентно, без „међусобног угрожавања политичких идентитета“. Постоји опасност у томе што се најмање стабилне коалиције остварују између такмаца – идеолошки сличних партија (Панеибианко). Међутим, није сваки евентуални неспоразум и крај владе, као што јединство владе не значи да неће бити озбиљних неслагања.

Шта чека нову владу? Усвајање буџета, доношење сета закона, дипломатска активност око статуса Косова и Метохије, наставак преговора о асоцијацији и придруживању са ЕУ, подизање животног стандарда, стварање што повољнијег амбијента за стране инвестиције. Остаје нам да верујемо да ће министри водити рачуна о приоритетима и склоностима (преференцама) грађана Србије и да ће осим амалгама власти, као најбољег везивног ткива, јачати програмске и колегијалне везе. Могући линкови су и што су то све учесници 5. октобра, демократе, Европејци, патриоте. Сви они, бар јавно, верују у европску будућност демократске Србије, са бољим стандардом њених грађана.

Искушења и изазови. Програмски, два највећа искушења и изазова су сарадња са Хагом и преговори о Косову и Метохији. Можемо очекивати могуће разилажење око тих питања, али и да ДС и ДСС међусобно смекшају и приближе своје позиције. Председник и премијер ће наставити да креирају државну политику, Србија може почети да личи на озбиљну државу. Свет ће ваљда схватити да је ово влада која ће учинити све да не дође до бомбардовања или санкција, али и која неће лако пристати на нарушавање територијалног суверенитета, већ демократска влада, склона дијалогу и

компромисима. Високи званичници међународне заједнице ваљда коначно схватају да неодмерене поруке Солане, посете Карле дел Понте и претње једностраним признањем независности Косова доводе радикале на власт.

Видећемо да ли ће ово бити влада која слуша а не прислушкује своје грађане, која решава а не производи афере, која полаже а не испоставља рачуне, која и штеди а не само троши, која има склад између оног што ради и што говори, у којој се странке и министри неће крити једни иза других, која ће радити у складу с обећањима у изборној кампањи („уговором са народом“). Када влада заборави на обећања, ту су опозиција и критичка јавност да их подсети. Чеда и Чанак ће вероватно више подсећати Коштуницу, а Тома и Дачић Тадића. Има шансе за демократију, јер ће изгледа и губитници наставити да играју по утврђеним правилима.

Изазови дневне и спољне политике могу чак и хомогенизовати владу. Њен век ће зависити и од договора о стратешком партнерству на следећим изборима (председничким, покрајинским, локалним). Кохабитовање има нову околност да су председник и премијер из исте владајуће већине. Највећи изазови и искушења, ипак, долазе споља. Дакле, господо министри, не губите време, срећан рад и не заборавите – само вас гледамо!

доцент на Факултету политичких наука

Славиша Орловић

[објављено: 30.05.2007.]